

Regeringens proposition

2001/02:39

Förvärv av aktier i AssiDomän AB, m.m.

Prop.
2001/02:39

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 11 oktober 2001

Göran Persson

Björn Rosengren
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att staten genom det helägda statliga bolaget Sveaskog AB blir ägare till samtliga aktier i AssiDomän AB. Sveaskog AB har lämnat ett offentligt bud på av andra än staten ägda aktier i AssiDomän AB. Sveaskog AB tillförs genom aktieägartillskott dels de aktier i AssiDomän AB som nu innehas av Regeringskansliet genom Näringsdepartementet och Förvaltningsaktiebolaget Stattum dels de medel som tillfördes staten i samband med en inlösenlikvid våren 2001. Riksgäldskontoret föreslås vidare bemyndigas att lämna en överbrygningskredit till Sveaskog AB på högst 12 000 miljoner kronor.

I propositionen föreslås vidare att regeringen får bemyndigande att vid lämplig tidpunkt sälja hela eller delar av statens aktieinnehav i Svenska Lagerhusaktiebolaget samt att vidta de åtgärder som behövs för försäljningen.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Svenska statens skogsägaende, bildandet av Sveaskog AB, m.m.	5
4	Förvärv av aktier i AssiDomän AB	6
5	Bakgrund avseende försäljningen av statens aktier i Svenska Lagerhusaktiebolaget	8
6	Försäljning av hela eller delar av aktieinnehavet i Svenska Lagerhusaktiebolaget	9
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 oktober 2001	10

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner att staten på det sätt regeringen föreslår genom förvärv av aktier ökar sitt ägande i AssiDomän AB till att avse samtliga aktier,

2. upphäver ett tidigare bemyndigande att försälja statens aktier i AssiDomän AB,

3. bemyndigar regeringen att genom Riksgäldskontoret ställa en övergångsfinansiering till förfogande för Sveaskog AB inom en låneram på 12 000 miljoner kronor,

4. bemyndigar regeringen att utnyttja de medel som tillförts staten vid en aktieinlösen våren 2001 för att finansiera förvärvet,

5. bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder i övrigt som erfordras för att genomföra förvärvet.

I vad avser Svenska Lagerhusaktiebolaget föreslår regeringen att riksdagen

6. bemyndigar regeringen att sälja hela eller delar av aktieinnehavet i bolaget och

7. bemyndigar regeringen att vid lämplig tidpunkt genomföra försäljningen och vidta de åtgärder som behövs för genomförandet.

Efter riksdagens beslut 1998 (prop. 1998/99:1, utgiftsområde 24 s. 87, bet. 1998/99:NU1, rskr. 1998/99:108) övertog staten samtliga aktier i Sveaskog AB. Bolagsstämman i AssiDomän AB hade tidigare beslutat om utdelning till aktieägarna av ett nybildat bolag (nuvarande Sveaskog AB) innehållande bl.a. ca 900 000 ha produktiv skogsmark. Genom betalning i form av aktier i AssiDomän AB blev staten i nästa led ägare till samtliga aktier i Sveaskog AB samtidigt som statens ägarandel i AssiDomän AB minskade från 50,3 % till 35,3 %. Regeringen fick även i riksdagsbeslutet befogenhet att disponera över kvarvarande innehav i AssiDomän AB utan riksdagens medgivande.

AssiDomän AB har under åren 2000 och 2001 genomfört en renodling av bolagets verksamhet. Bolagets dominerande verksamhet är nu skogsbruk. Därtill driver bolaget ett antal sågverk och Frövi pappersbruk. Bolaget äger aktier i Billerud AB. AssiDomän AB har aviserat att bolagets aktier i Billerud AB skall delas ut till aktieägarna senare i år. De medel som frigjorts i bolaget genom renodlingen skall enligt styrelsens förslag tillföras aktieägarna. Delvis har så redan skett genom ett inlösenprogram beslutat hösten 2000.

Sveaskog AB lämnade den 10 oktober 2001 ett offentligt erbjudande till aktieägarna i AssiDomän AB om förvärv av samtliga aktier i bolaget som inte ägs av staten. Erbjudandet är lämnat med förbehåll för riksdagens godkännande. Sveaskog AB har i en skrivelse som kom in till Näringsdepartementet samma dag hemställt om ett kapitaltillskott för att genomföra förvärvet. Kapitaltillskottet som Sveaskog AB hemställer om är dels samtliga aktier som för närvarande ägs av Regeringskansliet och Förvaltningsaktiebolaget Stattum, dels det belopp Regeringskansliet och Förvaltningsaktiebolaget Stattum erhöll vid aktieinlösen våren 2001. Därtill hemställer Sveaskog AB om att erhålla en kortfristig lånefinansiering om högst 12 000 miljoner kronor under ca 3–6 månader.

Styrelsen i AssiDomän AB har rekommenderat aktieägarna att acceptera erbjudandet.

För frågan om försäljningen av statens aktier i Svenska Lagerhusaktiebolaget gäller följande. År 1995 blev Sverige medlem i EU. Riksdagen beslutade samma år att väsentligt minska beredskapslagren mot bakgrund av de väntade effekterna på importen av ett närmare samarbete med länder inom Europa.

Den av staten beslutade neddragningen av beredskapslagren har medfört förändringar för Svenska Lagerhusaktiebolagets (SLAB) verksamhet och bolaget arbetar därför för att utveckla annan verksamhet inom ramen för sin kompetens. För att underlätta för bolaget denna utveckling har regeringen övervägt om den nuvarande ägarformen är lämplig.

Frågan om försäljningen av Statens aktier i Svenska Lagerhusaktiebolaget är av sådan karaktär att regeringen inte ansett att det har förelegat behov av att inhämta yttranden och upplysningar från några myndigheter, sammanslutningar eller enskilda.

3 Svenska statens skogsägende, bildandet av Sveaskog AB, m.m.

Prop. 2001/02:39

Staten äger huvuddelen av sin produktiva skogsmark genom det helägda Sveaskog AB. Därtill kommer arealer som förvaltas av Statens Fastighetsverk samt ett antal myndigheter och bolag. Statens innehav ligger huvudsakligen i områden där tillväxten är svag och rotnettot (resultat efter kostnader för avverkning, transporter och skogsvård) lågt.

Statens markareal är följande

Förvaltare	Totalt	Produktiv skogsmark	Resultat Miljoner kr/år
	1 000-tal ha		
Sveaskog AB	1 100	900	100
Statens Fastighetsverk	6 000	370	7
Fortifikationsverket	122	ca 80	ca 10
Reservat (nationalparker, naturreservat, domänreservat och förvärvat av Naturvårds-verket)	832		
Övriga statliga	ca 100		

Staten äger 35,3 % av aktierna i AssiDomän AB som äger 2,4 miljoner ha produktiv skogsmark. AssiDomän AB:s resultat av skogsförvaltningen är ca 900 -1 000 miljoner kronor per år. Ytterligare uppgifter om AssiDomän AB återfinns i bolagets årsredovisning och delårsrapporter. En översiktlig redovisning avseende Sveaskog AB och AssiDomän AB finns i regeringens skrivelse 2000/01:120, 2001 års redogörelse för företag med statligt ägande.

Den produktiva skogsmarksarealen i Sverige är drygt 22 miljoner ha med följande ungefärliga fördelning:

Privata ägare	51 %
Aktiebolag	36 %
varav AssiDomän AB	11 %
Staten	7 %
varav Sveaskog AB	4 %

Avverkningsvolymerna har helt andra relationer.

Som tidigare nämnts ställde sig riksdagen hösten 1998 bakom bildandet av ett nytt statligt skogsbolag, Sveaskog AB. I propositionen nämndes bl.a. följande som positiva effekter av ett separat statligt skogsbolag:

- arronderingen av mark vilket underlättar markbyten på kommersiella villkor med andra markägare,
- konkurrensen om vedråvara, vilket innebär att veden kommer att säljas på en kommersiell och öppen marknad samt att köpsågverk kan ha lättare att få tillgång till vedråvara.

Bolagets kunder skulle behandlas på ett affärsmässigt och likvärdigt sätt, inte minst gäller detta köpsågverken i inlandet och deras råvaruförsörjning. Vidare sades det att det skulle bli lättare att till staten överföra mark för statliga ändamål t.ex. för naturvårdsändamål. Sådan överföring skulle enligt propositionen ske på affärsmässiga villkor. Det sades vidare att ytterligare överföring av mark mellan olika statliga skogsägare för att uppnå en renodling av verksamheterna kunde bli aktuellt. Frågan om förvaltningen av statens skogar utreds för närvarande av utredningen om Förvaltning av statligt ägd skogsmark (dir. 2000:60). Utredningens arbete väntas vara avslutat den 1 maj 2002.

I fråga om förvaltningen av det nya skogsbolaget ansåg näringsutskottet (bet. 1998/99:NU1), att de riktlinjer som angavs i propositionen inte var helt tillfredsställande. Utskottet ansåg att regeringen och Naturvårdsverket borde föra fortsatta diskussioner med AssiDomän AB och Sveaskog AB om möjligheterna till markbyten för att tillgodose behovet av bytesmark, framför allt i södra Sverige. Det borde enligt utskottet vara en uttalad strävan från Sveaskog AB:s sida att få tillgång till mera mark i södra Sverige som kan användas som bytesmark. Utskottet framhöll att det avtal som ingicks 1992 mellan staten och Domän AB om hanteringen av från naturvårdssynpunkt värdefulla marker skulle fortsätta att gälla både avseende AssiDomän AB och Sveaskog AB. Så har varit fallet. Vidare utgick utskottet från att avsättningen av sådan värdefull mark utslutande skulle ske från naturvårdsmässiga utgångspunkter, så att inte råvaruförsörjningen till inlandssågverken skulle komma att missgynnas.

4 Förvärv av aktier i AssiDomän AB

Regeringens förslag: Staten blir genom förvärv av utestående aktier i AssiDomän AB ägare till samtliga aktier i bolaget. Regeringen får uppdra åt Riksgäldskontoret att ställa en övergångsfinansiering till förfogande för Sveaskog AB inom en låneram på 12 000 miljoner kronor. Regeringen bemyndigas att utnyttja de medel som tillförts staten vid en aktieinlösen i AssiDomän AB våren 2001 för att finansiera förvärvet. Regeringen bemyndigas att vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra förvärvet. Riksdagens tidigare bemyndigande för regeringen att sälja aktierna i AssiDomän AB upphävs.

Skälen för regeringens förslag: Staten äger produktiv skogsmark genom bl.a. det helägda Sveaskog AB. Därtill kommer arealer som förvaltas av Statens Fastighetsverk samt ett antal myndigheter och bolag. Statens innehav ligger nu huvudsakligen i områden där tillväxten är svag och rotnettot är lågt.

Statens skogsförvaltning bör bli mer effektiv. Sveaskog AB är för litet för att kunna fullfölja de krav på effektivitet, marknadsnärvaro och särskilda uppgifter t.ex. i fråga om ersättningsmark som staten tagit på sig vid bildandet av Sveaskog AB.

Sveaskog AB har nu verkat i två år. Bolaget har vunnit starkt gensvar för sitt sätt att arbeta och bolaget har etablerats väl på marknaden för

skogsråvara som en oberoende leverantör. Vissa problem kan dock noteras.

Prop. 2001/02:39

Bolaget är för litet för att kunna fullfölja de av riksdagen beslutade riktlinjerna.

Statens ambitioner i fråga om förvaltning av mark som är av intresse för naturvården och kulturmiljövården, möjligheter att erbjuda ersättningsmark och få en effektiv förvaltning av ett bestånd spridd allokering kan inte fullföljas med statens nuvarande markinnehav.

Analysen pekar mot ett trendmässigt sjunkande rotnetto. Detta beror delvis på att virkesköparna blivit större och skaffat sig en starkare position på marknaden. Därför krävs att virkessäljarna blir större och får en starkare position på marknaden.

Även om statens nuvarande totala innehav av kommersiell skogsmark i Sveaskog AB, Statens Fastighetsverk, Fortifikationsverket m.fl. som ett resultat av arbetet i utredningen om förvaltningen av statligt ägd skogsmark skulle komma att läggas samman till en enhet kan målen för Sveaskog AB enligt regeringens bedömning inte nås.

Det finns därför skäl för staten att, om målsättningarna för Sveaskog AB skall fullföljas, införliva AssiDomän AB:s skogsmark i Sveaskog AB. Detta innebär inte något ställningstagande till framtida förvaltningsform.

AssiDomän AB har nu i stort sett renodlats. Ett förvärv av bolaget innebär att staten förvärvar skogen samt viss industriell rörelse. Avsikten är att skogsmarken återigen skall sammanföras med Sveaskog AB. I fråga om de industriella verksamheterna skall AssiDomän AB:s framgångsrika utplacering av den industriella verksamheten i nya strukturer fortsätta och avslutas. Staten skall inte, enligt regeringens mening, vara en långsiktig ägare till industriell verksamhet på det skogliga området.

Sveaskog AB har med förbehåll för riksdagens godkännande lämnat ett offentligt erbjudande avseende de aktier i AssiDomän AB som inte ägs av staten. AssiDomän AB:s styrelse har rekommenderat aktieägarna att anta erbjudandet.

Om erbjudandet antas, avses det delvis finansieras av Sveaskog AB och genom att de medel Regeringskansliet och Förvaltningsaktiebolaget Stattum har erhållit i inlösenlikvid för aktier i AssiDomän AB under 2001 används för förvärvet. Regeringen har anmält den frågan i prop. 2000/01:100, utgiftsområde 24 s. 76.

Vidare erfordras en övergångsfinansiering på 12 000 miljoner kronor. Skälet till detta är att AssiDomän AB har aviserat att de likvider som erhållits vid den hitintills genomförda försäljningen av industrin skall tillföras aktieägarna genom en aktieinlösen på sammanlagt 12 000 miljoner kronor. Sveaskog AB har av budtekniska skäl lämnat sitt erbjudande innan inlösen sker. Således innebär erbjudandet de facto bl.a. en förskottering av ovannämnda inlösen. För denna del av erbjudandet erfordras en övergångsfinansiering i avvaktan på att Sveaskog AB förvärvar AssiDomän AB och erhåller inlösenlikviden. Regeringen föreslår att denna övergångsfinansiering sker genom att Riksgäldskontoret får i uppdrag att lämna en tidsbegränsad kredit för ändamålet till Sveaskog AB. Utlåning från Riksgäldskontoret till andra än affärsverk och statliga myndigheter kräver riksdagens godkännande. Regeringen föreslår därför

att riksdagen godkänner en låneram om totalt 12 000 miljoner kronor för Sveaskog AB:s upplåning i Riksgäldskontoret. Den bör vara begränsad i tiden. Sveaskog AB har hemställt om en kortfristig lånefinansiering under ca 3–6 månader.

Som tidigare nämnts har regeringen riksdagens bemyndigande att sälja statens aktier i AssiDomän AB utan att riksdagen behöver höras. Om Sveaskog AB:s erbjudande blir antaget av de övriga aktieägarna, bör en eventuell försäljning av aktier i AssiDomän AB inte kunna ske utan riksdagens medgivande.

Det bör ankomma på regeringen att fatta erforderliga beslut för att förvärva utestående aktier i AssiDomän AB och genomföra dels sammanläggningen med Sveaskog AB dels den fortsatta renodlingen.

När förvärvet genomförts skall samma inriktning gälla för det sammanlagda bolaget som den som nu gäller för Sveaskog AB enligt riksdagens tidigare fattade beslut. Det övergripande målet skall vara att statens skogar skall förvaltas på ett föredömligt sätt både ur produktions- och miljösynpunkt för att trygga en långsiktigt ekologiskt och produktionsmässigt hållbar utveckling. Därtill skall bolaget aktivt verka för att erbjuda omarronderingsmöjligheter och tillköpsmöjligheter ägnade att förstärka det enskilda skogsbruket. Bolaget bör ha som inriktning att genom försäljning av mark till enskilda underlätta utkomstmöjligheterna och lokal utveckling i skogs- och landsbygd. I försäljningsaktiviteterna skall glesbygden prioriteras. På sikt kan den försålda arealen uppgå till 5 å 10 % av den totala arealen i det nybildade bolaget. Liksom för Sveaskog AB skall all överföring av mark till annan ske till marknadsmässiga priser.

Regeringskansliets kostnader för föreslagna åtgärder belastar anslaget 38:20 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

5 Bakgrund avseende försäljningen av statens aktier i Svenska Lagerhusaktiebolaget

Riksdagen anvisade redan 1917 i beredskapssyfte medel för att anordna ett spannmålslagerhus och ett fryshus. Beredskapslagringen har sedan 1935 bedrivits i bolagsform och direkt eller indirekt ägts av staten.

Svenska Lagerhusaktiebolaget vars firmanamn tillkom 1954, utgjorde ett dotterbolag till Procordia AB, och hade tidigare till uppgift att bl.a. äga och förvalta de statliga lagerhusen, ombesörja lagring av spannmål och andra varor samt bedriva handel och annan verksamhet som är förknädd med lagringsverksamheten. Staten, genom Finansdepartementet, övertog 1991 samtliga aktier i bolaget. Skälet var att den verksamhet som bedrevs i SLAB då var av stor betydelse för livsmedelsberedskapen.

Svenska Lagerhusaktiebolaget (SLAB) är ett helägt statligt aktiebolag med dotterbolagen Svenska Lagerhus Fastighets AB (100 %), Svensk Beredskapslagring AB (100 %), Dokumenthuset i Sverige AB (75 %) och Svensk Berglagring AB (50 %) samt intressebolagen Swedish Emergency Medical Systems AB (48 %) och IGL Försvarslogistik AB

(33 %). Bolagen omsatte ca 180 miljoner kronor 2000 och har ca 190 anställda. Prop. 2001/02:39

SLAB har i dag till uppgift att bedriva lagring och distribution av arkiv, dokument, datamedia, museiföremål och andra varor, att i anslutning härtill bedriva digital hantering av dokument samt service och underhåll av lagrad utrustning, att tillhandahålla konsulttjänster avseende lagring, distribution och dokumenthantering, att äga och förvalta fastigheter för lagrings- och distributionsändamål samt att bedriva annan därmed förenlig verksamhet. Kunderna är företag, statliga myndigheter och andra organisationer.

Beredskapslagringen omsätter för närvarande ca 40 miljoner kronor av den totala omsättningen på 180 miljoner kronor, men verksamheten minskar för varje år. För 2004 beräknas verksamheten omsätta endast 15 miljoner kronor. För närvarande är det Överstyrelsen för Civil Beredskap (ÖCB), Socialstyrelsen, Statens Jordbruksverk och Försvarsmakten som utnyttjar beredskapslagringstjänsterna.

6 Försäljning av hela eller delar av aktieinnehavet i Svenska Lagerhusaktiebolaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att sälja hela eller delar av aktieinnehavet i Svenska Lagerhusaktiebolaget.

Regeringen bemyndigas att vid lämplig tidpunkt genomföra och vidta de åtgärder som behövs för försäljningen.

Skälen för regeringens förslag: Statens ursprungliga motiv för ägandet av SLAB – beredskapslagringen – har till stor del försvunnit efter att riksdagen beslutat neddragningen av denna verksamhet. Staten har därför inte längre något behov av att äga bolaget. Bolaget försöker i dag utveckla annan verksamhet inom ramen för sin kompetens. För att ge bolaget bättre förutsättningar för detta bör en försäljning genomföras. Därför bör regeringen bemyndigas att sälja hela eller delar av aktieinnehavet i SLAB. Regeringen bör få möjlighet att välja lämplig tidpunkt att genomföra försäljningarna och i den takt som är affärsmässigt fördelaktig samt att vidta de åtgärder som behövs för genomförandet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 oktober 2001

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Thalén, Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm, Bodström

Föredragande: Björn Rosengren

Regeringen beslutar proposition 2001/02:39 Förvärv av aktier i AssiDomän AB, m.m.